

WIERNI W DRODZE, LEŚNI KAZNODZIEJE, DZIECI W MODLITWIE. 500 LAT PROTESTANTYZMU NA ŚLĄSKU

Przed pięciuset laty, 31 października 1517 roku w miasteczku Wittenberga nad Łabą Marcin Luter ogłosił 95 tez o handlu odpustami, zapoczątkowując rewolucję kulturową, która ogarnęła całą Europę. Reformacja wpłynęła na odniesienie człowieka do Boga, Kościoła oraz zwierzcności.

Śląsk jako jeden z pierwszych krajów przyjął reformację. Przez ponad dwieście lat spory katolicyzmu i protestantyzmu kształtowały dzieje tych ziem. W okresie kontrreformacji śląscy luteranie zachowali swą wiarę. Imponującymi świadectwami ich walki o przetrwanie są kościoły pokoju i kościoły łaski. Ostatecznie zwyciężyła tolerancja – Śląsk stał się regionem dwuwyznaniowym.

W XX wieku totalitarne i wrogie Kościołom reżimy postawiły chrześcijan obu wyznań przed zupełnie nowym wyzwaniem. W następstwie narodowego socjalizmu, wojny i przesunięcia granic na zachód Śląsk stał się polski. Od momentu wygnania ludności niemieckiej i przybycia polskich osadników ziemie te mają zdecydowanie katolickie oblicze. Niewielki Kościół Ewangelicko-Augsburski w Polsce przejął rolę zarządcy protestanckiej spuścizny. Ze strony niemieckiej od lat 60. Kościół

Ewangelicki i protestanci ze Śląska podejmowali ostrożne próby nawiązania na nowo kontaktów. Jednak dopiero po 1989 roku możliwa stała się otwarta debata i współpraca polsko-niemiecka. Ochroną wspólnego protestanckiego dziedzictwa na Śląsku zajmują się zarówno Kościoły, jak i muzea, naukowcy, samorządy czy stowarzyszenia i osoby prywatne. Wiele dawnych kościołów ewangelickich otoczono opieką jako świątynie lub pomniki kultury i znowu tętni w nich życie.

Powstała na Górnym Łużycach Ewangelicka Jednota Braterska herrnhutów otrzymała za czasów króla Fryderyka II pozwolenie na osiedlenie na Śląsku. *Widok osady herrnhutów w Piławie Górnej, kolorowana rycina wg rysunku Carla Friedricha Stuckharta, Sammlung Haselbach, Kunstforum Ostdeutsche Galerie Regensburg, fot. Herder-Institut Marburg*
Die Herrnhuter Brüdergemeine, eine in der Oberlausitz entstandene evangelische Freikirche, erhielt unter Friedrich II. die Erlaubnis, sich in Schlesien niederzulassen. *Ansicht der Herrnhuter Siedlung Gnadenfrei, kolorierte Radierung nach einer Zeichnung von Carl Friedrich Stuckhart, Sammlung Haselbach, Kunstforum Ostdeutsche Galerie Regensburg. Foto: Herder-Institut Marburg*

Od 1844 roku norweski kościół klepkowy, świątynia Wang jest ozdobą Karkonoszy. Zgodnie z nieprzerwaną tradycją odprawia się tu nabożeństwa ewangelickie. Ekumeniczny chór parafialny znany jest daleko poza Karpaczem. *Fot. Marek K. Machnik*
Seit 1844 schmückt die norwegische Stabkirche Wang das Riesengebirge. In ungebrochener Tradition wird hier evangelischer Gottesdienst gefeiert. Der ökumenische Chor der polnischen Gemeinde ist weit über Krummhübel hinaus bekannt. *Foto: Marek K. Machnik*